

Savaitgalis TBILISYJE: pas gruzinus kaip pas gimines

KRISTINA STALNIONYTĖ
Autorės nuotraukos

Gruzinių ir lietuvių bičiulystė žinoma nuo seno. Gruzijoje netrūksta mūsų akiai patrauklių peizažų, tačiau net ir gražiausios pilys, bažnyčios ir kalnų panoramos liks antrame plane, kai susidursite su gruzinų svetingumu. Akivaizdu, kad gruzinai gyvena pagal patarlę, bylojančią, jog svečias – Dievo dovana. Tą patirsite vos lėktuvas nusileis Tbilisio oro uoste. O svečiui iš Pabaltijo atviros visos durys.

Krikštas sieros voniose

Po ilgos kelionės Tbilisyje skubu panirti į karštą sieros vonią. Prie Metekhi tilto įsikūrusį pirčių kompleksą išduoda virš žemės iškilę rausvų plytų kupolai. Kiekvienas kupolas – tai atskira pirtis su natūraliu sieros vandens baseinėliu. Miesto simboliu tapusios karštosios sieros versmės garsino Tbilisį ne tik sovietmečiu, bet ir kur kas anksčiau. Tbilisis ir įsikūrė šioje vietoje dėl versmių.

Sužinojusi, kad mūsų kompanija iš Pabaltijo, pirties šeimininkė, prisistačiusi Mama Gula, puola rūpintis mumis lyg tikra mama. Dešimta vakaro, tačiau pirtyse knibžda žmonių – čia įprasta ateiti po vakarienės, nes pirtys dirba iki vėlumos. Po penkiolikos minučių Mama Gula jau dalija rankšluosčius ir atkakliai skambina ką tik namo išėjusiems masažuotojams, kad tie sugrįžtų mūsų išprausti.

Pirtis nedidukė, joje telpa iki dešimties lankytojų. Čia tėra persirengimo prieškambaris ir pirties salė su dviem dušais, garuojančiu sieros vandens baseinu, šalto vandens baseinėliu ir dviem akmeniniais gultais, ant kurių masažuotojai šveičia lankytojų kailius. Didžiausioje, turkišką hamamą primenančioje Mamos Gulos pirtyje vienu metu gali kaitintis dvi dešimtys žmonių. Kartais norinčių daugiau, negu telpa, todėl tenka palaukti eilėje.

Įkišu pirštą į sieros vonią – ne šiaip sau karšta, tiesiog degina. Bendražygiai, sulipę į baseiną iki kelių, žiūri vienas į kitą išsprogdinę akis. Pratinuosi po truputį, kad negaučiau šoko. Po kelių minučių panyru iki kaklo, bet ilgai neišbūnu – temperatūra siekia 45 laipsnius. Išgelbėja su muilo putų kibiru atėjęs masažuotojas. Jis liepia lipti lauk ir išsitiesti ant pakylės.

Pasikaitinus sieros baseine visi metų purvai atšoka akimirksniu. Masažuotojas, kurį labiau

tiktų vadinti skalbėju, imasi savo darbo: nepriekaištingai išprausia muilo putomis, nutrina šiurkščia pirštine ir dar keliskart šliūkšteli iš kibiro karšto vandens. Vos gyva skubu po dušu ir – į prieangį, nes daugiau nebetveriu.

Po pirties Mama Gula ragina neskubėti, kviečia pasėdėti menėje, atvėsti. Ant stalo atneša arbatos, pačios virtos vyšnių uogienės, o netrukus ir vietinės vynuogių naminukės – čačos, kurią kaime gamina Mamos giminaičiai. Ją saugo draugams, o mes tokiais tapome vos įžengę pro duris. „Pirtis su čača – krikštas tiems, kurie pirmą kartą Tbilisyje“, – sako Mama Gula. Išėdami už pirtį kiekvienas sumokame po 25 larius (10 eurų).

Mamos Gulos išlydėti, dar ilgai vaikštom aplink pirčių kupolus, po gėlių prisodintą parką. Akį traukia ant kalno stovinti Narikalos tvirtovė – vienas seniausių bei įžymiausių Tbilisio istorinių objektų. Tvirtovė čia stovėjo jau IV a., bet dabartinės liekanos tesiekia XVI a. Nors jau dvylikta valanda, į pilies kalną vis dar kursuoja funikulieriai. Ant kalno matyti ir

kita Tbilisio įžymybė – XIII a. Gruzijos karaliaus Dimitrijaus II pastatyta Metekhi cerkvė.

Senoji Gruzijos sostinė

20 km į šiaurę nuo Tbilisio įsikūręs vienas seniausių miestų pasaulyje, kuriame žmonės be pertraukos gyvena jau 3000 metų. Tai senoji Gruzijos Karalystės sostinė Mccheta. Į ją iš Tbilisio atriedame mikroautobusu su vairuotoju Akaki. Pasak gruzinų, atvykus į šalį su kompanija kelioms dienoms, geriausia išsinuomoti autobusiuką su vairuotoju – taip atsieis ir pigiau, ir patogiau, juolab kad vyno atsigerti galės visi. O jis čia liejasi upeliais... Kai išvysite, ką reiškia „gruziniškas vairavimo stilius“, manysite tą patį.

Palypėjusi ant Aragvi ir Mtkvari upių santakoje stovinčios kalvos, apačioje išvystu Mcchetą. Vaizdas prikausto: žalumoje raudonuoja dviejų upių apkabinto senovinio miestelio stogai, o ten, kur upių vandenys susilieja, matyti riba, nes vienos srovė ruda, kitos – skaidri. Ant kalvos stovi VI a. įkurtas Džvari (Šv. Kryžiaus)

ortodoksų vienuolynas, įtrauktas į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą. Jis simbolizavo pagonybės žlugimą ir krikščionybės pradžią, nes 317 m. pr. Kr. krikščionybė čia buvo paskelbta visuotine religija.

Nuo kalvos matyti ir Mcchetos viduryje stovintis kitas UNESCO saugomas objektas – XI a. Svetitskhoveli katedra. Joje buvo karūnuojami ir laidojami Gruzijos karaliai – tą liudija grindyse įmontuotos antkapinės plokštės.

Tvirtinama, kad šioje katedroje saugomi Jėzaus Kristaus ir pranašo Elijo apsiaustai.

Viduje tvyro prieblanda, spingsi žvakutės, žemyn iš sienų freskų žvelgia šventieji. Po katedrą vaikštinėja juoda sutana apsitaęs Tėvas Davidas – ilgaus susitaršiusiais plaukais, pražilęs, su dideliu kryžium ant kaklo – lyg iš filmo. Priėjęs kalbina lankytojus, kilsčioja kryžių prie lūpų ir neprieštarauja fotografuojamas.

Kampuose šmirinėja vienuoliai, neleidžian-

tys fotografuoti ne tik savęs, bet ir sienų, tačiau šventovių taisykles diktuoja šventikas, šiuo atveju – Tėvas Davidas. Tik nuo šventiko priklauso, ar moterims būtina cerkvėje prisidengti galvą, ar leidžiama įeiti su kelnėmis. Kiekviena cerkvė – šventiko pasaulis, todėl moterims partartina rankinėje turėti ir skarą, ir sijoną.

Maistas ant stalų – keliais aukštais

Kur kur, o jau Gruzijoje nuo maisto ir gė-

rimų iš tikrųjų lūžta stalai. Dar nebuvo tekę regėti, kad maisto prikrautas lėkštes ant stalų statytų keliais aukštais. Gruziniška virtuvė pasaulyje laikoma viena geriausių. Sakoma, kad kiekvienas gruziniškas patiekalas – tai jį pagaminusio šefo eilėraštis.

Poetai šefai patiekalus gausiai gardina žolelėmis, slyvomis, granatais bei prieskoniais: česnakais, bazilikais, kalendra. Kiekviename restorane rasite bent dešimt tradicinių gruziniškų

patiekalų: įvairių rūšių sūrių, įdaryta sūrio pica vadinamo chačiapurio, pupomis įdaryto lobiani, šaltų maltų špinatų kukuliukų *ispanakhi*, aštrios vištienos sriubos charčio, didelių, meniškai išlankstytų koldūnų chinkalių bei daugybės rūšių šašlykų. Patiekalai tradiciškai valgomi su raudonu aštriu padažu adžika arba žaliu Kaukazo slyvų padažu *tkemali*.

Šalis, kurioje niekuomet netrūko vyno

Gruzinai tvirtina, kad jų šalis – tikroji vyno gimtinė. Čia vynas gaminamas jau aštuonis tūkstantmečius. Net bronzos amžiaus kapavietėse randama vyno gėrėjų pėdsakų. Gruzijoje iki šiol auginama pusė tūkstančio vietinių rūšių vynuogių. Visur matyti didžiulių molinių, iki pusės į žemę įkastų ąsočių vynui laikyti. Vieni jų skaičiuoja šimtmečius, kiti nauji. Turtuoliai seniau ąsočius gamindavo iš bronzos bei sidabro, o vyną gerdavo iš auksinių taurių.

Tris pirmuosius tostus gruzinai skiria Dievui, taikai ir išėjusiems artimiesiems. Tik po jų galima siūlyti kitus. Jei nenorite tapti gruzinų priešu, niekuomet neskieskite vyno vandeniu, kaip įprasta Graikijoje. Viena gruzinė prasitarė, kad graikų jos tautiečiai nemėgsta tik todėl, kad vyną skiedžia vandeniu.

Į Tbilisį patogų nuskristi per Rygą su oro linijų bendrove „Air Baltic“. Autobusiuką galima išsinuomoti Tbilisyje per vietinę turizmo firmą arba paskambinti vairuotojui, pvz. „Good Travel LTD“ nuomoja įvairaus dydžio transporto priemones (el. p. chapicha@goodtravel.ge, tel. +995 592 34 1515). Vairuotojas Akaki Čapičadze gali pavežti savą mikroautobusą, jam skambinkite tel. +995 592 32 2424. Vairuotojų bei firmų galima susirasti ir atvykus, tačiau vasaros sezonu geriau teirautis iš anksto.